

збільшити кошти на утримання органів прокуратури, чи може прокуратура, щоб спочатку звернутися до суду з позовом чи зі скаргою, їх спочатку «заробити». Абсурдність цієї ситуації можна усунути, якщо внести зміни до законодавства, звільнивши прокурора від судового збору. У разі залишення законодавства у тій редакції, що діє, функція представництва є тільки на папері, здійснюватися вона може в кримінальному провадженні.

Література:

1. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 14, ст.87
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, №№ 9–13, ст. 88.
3. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2015, № 2–3, ст. 12.
4. Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень: Наказ Генерального прокурора від 28 травня 2015 року № 6гн // www.gp.gov.ua/ua/gi.htm.

КІЯН

Тетяна Миколаївна

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ТАКТИКИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ І ПРИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ

Використання спеціальних знань у розслідуванні кримінальних правопорушень має велике значення в одержанні доказів у кримінальному провадженні.

Спеціальні знання в кримінальному судочинстві використовуються для вирішення важливих питань в будь-якої галузі знань з метою розкриття, розслідування і попередження злочинів.

Спеціальні знання – це будь-які професійні знання, що можуть сприяти у виявленні, фіксації та вилученні доказів. Спеціальними знаннями слідчі і судді володіють, але, як правило, в обмеженому об'ємі, що і послугувало однієї з причин створення інституту спеціалістів в кримінальному провадженні [5, с. 8].

Криміналістичні знання, які застосовуються для виявлення, фіксації, вилучення та дослідження слідів і інших речових доказів, а також для проведення судових експертиз також належать до спеціальних знань.

В кримінальному провадженні використовуються різні форми застосування спеціальних знань: проведення експертиз; участь в провадженні слідчих (розшукових) дій; здійснення консультативної діяльності тощо.

У Кримінальному процесуальному законодавстві закріплено положення щодо різної мети залучення спеціалістів і експертів (ст. 69 та 71 КПК України). Така позиція законодавця вказує і на розбіжності у процесуальних правах і обов'язках зазначених суб'єктів, а також на суттєву різницю у значенні результатів застосування спеціальних знань експертом і спеціалістом.

Спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних та інших засобів і може надавати консультації під час досудового розслідування й судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок [1].

Експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань [1].

Експертиза (ст. 242 КПК України) – це процесуальна дія, яка проводиться експертом, змістом якої є з'ясування, за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду, обставин, що мають значення для кримінального провадження, та потребують спеціальних знань, які у осіб, які здійснюють провадження, відсутні [6, с. 216].

Згідно ст. 1 Закону України «Про судову експертизу» судова експертиза – це дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів досудового розслідування чи суду [2].

Приймаючи рішення щодо призначення різноманітних експертиз за кримінальними провадженнями, особа, яка залучає експерта, має знати можливості й порядок проведення таких експертних досліджень. Необхідною умовою застосування спеціальних знань є неухильне дотримання вимог процесуального законодавства в разі призначення судової експертизи, що передбачає підготовку матеріалів на експертизу, її провадження у державних і недержавних експертних установах або й поза експертними установами.

Сутність експертизи в тому, що експертом, якій володіє спеціальними знаннями, за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду проводиться дослідження з використанням спеціальних знань для вирішення питань, які поставлені перед експертом, яке оформлюється письмово висновком експерта.

Підстава для проведення експертизи – необхідність вирішення обставин, які мають велике значення для розкриття, розслідування і попередження злочину і для встановлення особи, яка вчинила злочин.

Порядок призначення і проведення судових експертиз закріплено в Інструкції Міністерства юстиції України про призначення та проведення судових експертиз [3].

Загальні положення, організація експертної діяльності, науково-методичне забезпечення експертної діяльності, права, обов'язки, відповідальність судового експерта, міжнародне співробітництво в галузі судової експертизи тощо, визначаються Законом України «Про судову експертизу» [2], іншими законодавчими актами, відомчими нормативно-правовими документами.

Судова експертиза має особливості: призначається для вирішення певних питань, коли потрібні наукові, технічні або інші спеціальні знання; проводиться експертом – досвідченою особою у певній галузі спеціальних знань; висновок експерта є джерелом доказів, а одержані дані – доказами.

Судова експертиза – це процесуальна дія, яка включає: призначення експертизи, проведення експертизи, перевірку і оцінку висновку експерта.

Проведення експертизи – це процес безпосереднього дослідження наданих об'єктів з використанням спеціальних експертних методів, прийомів і засобів.

Висновок експерта – це докладний опис проведених експертом досліджень та зроблені за їх результатами висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи у формі ухвали [1].

Оцінка висновку експерта – це не що інше, як оцінка доказів, логічна операція, що має вираз в оціночних судженнях. При цьому оціночні судження повинні спиратися на знання і практичний досвід слідчого (суду), насамперед в галузі процесу експертного дослідження, з тим, щоб правильно оцінити всі його критерії [4, с. 459].

Висновок експерта має відповідати вимогам належності, дотримання процесуального порядку призначення і проведення експертизи, повноти відповідей, відповідності висновків фактичним даним справи, обґрунтованості експертного висновку, допустимості і достовірності висновку як доказу тощо.

В результаті оцінки висновку експерта можна прийняти одне з таких рішень:

- визнати висновок якісним, повним та обґрунтованим і включити його до числа джерел доказів;
- якщо експертиза буде визнана неповною або недостатньо ясною, експерт може бути допитаним або може бути призначена додаткова експертиза, проведення якої доручається тому самому або іншому експерту;

- якщо висновок експерта суперечить іншим матеріалам справи чи викликає сумнів у його правильності, то може бути призначена повторна експертиза, проведення якої доручається іншому експерту (експертам).

Отже, широке та ефективне використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів, налагодження тісної взаємодії зі спеціалістами і експертами є найбільш значущим аспектом організації розслідування кримінальних правопорушень.

Література :

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 19.11.2012 року // Офіційний вісник України. – 2012. – №11. – Ст.124.
2. Про судову експертизу: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – №28. – Ст. 232
3. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз: Наказ Міністерства юстиції від 08.10.98 року [Електронний ресурс] – Режим доступу до наказу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0103>
4. Аверьянова Т. В. Судебная экспертиза: Курс общей теории / Т. В. Аверьянова. – М.: Норма, 2006. – 480 с.
5. Ищенко П. П. Специалист в следственных действиях (уголовно-процессуальные и криминалистические аспекты). – М.: Юрид. лит., 1990. – 160 с.
6. Козаченко О. В. Кримінальний процес: конспект лекцій / О. В. Козаченко. – Миколаїв: Іліон, 2016. – 320 с.

КЛЬОВАН
Неля Василівна

ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Актуальність профілактичної роботи в студентському середовищі визначається декількома аспектами. Молодий вік визначається значно більшою соціальною активністю, а студентство – є найбільш активним прошарком як молоді, так і суспільства в цілому. Хоча рівень злочинності і правопорушень серед студентства є відносно невисоким, проте враховуючи особистісні характеристики молоді, що навчається у ВНЗ, таких проявів не має бути взагалі. Крім того, студентство – це майбутні кваліфіковані фахівці в різних сферах діяльності, в тому числі й правоохоронній, тому закріплення основних норм правової культури мають стати рівноцінним показником їхньої професійності.

Проблеми оптимізації діяльності навчальних закладів щодо запобігання злочинності в певних аспектах досліджувалась вітчизняними кримінологами Ю. В. Александровим, О. М. Бандуркою, І. П. Васильківською, В. В. Голіною, О. М. Джузей, А. П. Закалюком, О. М. Костенком, А. Й. Міллером, А.А. Музикою та інш.